

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: Jaroslava Boháčová

Vysoká škola: Pedagogická fakulta JU

Katedra: bohemistiky

Aprobace: čeština - němčina

Datum odevzdání posudku: 23.5.2005

Recenzent*]

~~XXXXXXXXXX~~] diplomové práce
doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

K problematice jazykové situace české Vitorazi
[téma]

(zejména po 2. světové válce)

Předložená práce má dvě hlavní části, historickou, v níž se autorka na základě studia archivních materiálů zabývá situací v české Vitorazi od nejstarších období po období poválečná (po 1. světové a především po 2. světové válce), a dále pak jazykovou, do které zahrnuje výsledky dotazníkového bádání ze zvolených obcí (Tušř, Halámky, Rapšach) a hodnocení jazykové situace na základě záznamů souvislého vyprávění vybraných mluvčích. Kromě diferenčního abecedního slovníku zpracovala ještě ideografický heslář s částečným využitím třídícího systému Halliga-Wartburga (Berlín 1963) a systému užitého v Podkrkonošském slovníku J. Bachmannové. K ověřování získaného jazykového materiálu využila Slovník spisovného jazyka českého (1989), Český jazykový atlas 1, 2, 3, 4 a další literaturu, kterou uvádí v poznámkách i v seznamu použité literatury. Kromě synonym obsahuje získaná slovní zásoba také řadu výpůjček z němčiny a z rakousko-bavorských nářečí. Autorka věnovala pozornost také frazeologickým jednotkám. Práce obsahuje přílohy s ukázkami textů, s mapami a seznamem respondentů. Diferenční slovník a ideografický heslář nemusely být zařazeny do příloh. Hodnocení jednotlivých částí: zpracování historie regionu je poměrně zdařilé, autorka čerpá z dostupné literatury a z archivních materiálů, využívá statistických přehledů, všímá si ekonomické i politické stránky oblasti a jak se odrážejí v sociální i jazykové situaci obyvatel Vitorazi. Charakteristika hláskových rysů je nejprve uvedena společnými rysy jihozápadočeských nářečí (tento název však nebyl užit, autorka mluví jen o rysech jihočeských nářečí!), pak sestavila přehled hláskových rysů doložených vlastním výzkumem na Vitorazsku. Přehled rysů je však podán velmi stručně, mnohdy ke škodě srozumitelnosti výkladu (jen tak se může stát, že např. tvary imperativu proš! vož! dokládající delší zachování palatalizovaných š, ž, které splynuly se š, ž, jsou zařazeny pod depalatalizaci, s. 33; stejně tak změna avi/ovi v aji/oji>aj/oj apod.). Poté následuje bez přechodu kapitola o polysémii, homonymii a o slovech přejatých. Není dost dobře jasné, odkud pochází vybraný soubor lexémů. Patrně jde o jednotky získané buď ze zapsaných textů, nebo dotazníkovou metodou. Přehled přejatých slov zahrnuje vlastně všechny přejímky bez rozlišení na slova obecně česká, nářeční, případně se vyskytující i ve spisovné češtině. V kapitole o výpůjčkách z němčiny se autorka pokusila postihnout částečně jejich stáří a způsob adaptace. U substantiva haksna může být i jiný výklad, komora v

*] Nehodící se škrtněte

této podobě asi není výpůjčka z němčiny (z rakousko-bavorských nářečí), ale spíše z lat. *camara*. V seznamu přejatých slov se nachází mnoho výpůjček z němčiny a něm. nářečí. Autorka je však v přehledu na ss. 49-51 neuvedla (např. *celer*, *cibule*, *cícha*, *cop*, *cukr*, *fara*, *fasáda*, *fasuněk*, *fešák* atd., celkem by to bylo asi 85 lexémů, jež mohla roztřídit podle stanovených kritérií (stáří přejímky, způsob adaptace aj.). Také, diferenční slovník obsahuje ještě některé výpůjčky z němčiny, kterých si autorka blíže nepovšimla. Zejména měla upozornit na výpůjčku užitou v mluveném textu, která ve spojení chodit/jezdit na hamstr značí výměnu domácích výrobků za potraviny, případně peníze, existovalo i sloveso hamstrovat. O něco zdařilejší je kapitola týkající se frazémů, které autorka třídí na nevětné, na přirovnání, výrazy slovesné a frazémy větné. Poněkud neorganicky působí kapitola Zvyky a obyčeje s ukázkami lidových pověr, říkadel, písní. Diplomantka se snažila doplnit charakteristiku oblasti také onomaziologickým výkladem místních i pomístních jmen a také jmen osobních. Ideografický heslář je dosti pečlivě provedený, oceňuji pracnost takového seznamu. Škoda, že opět není více využito a popsáno. Některá slova z něj mohla být blíže určena (dodělná, domlatná, roub aj.). Není vždy jasné, odkud bylo čerpáno. Pozor na překlepy a drobné prohřešky proti gramatice, v některých případech se projevuje nedůslednost výkladu hesel. Závěr, který se snaží souhrnně postihnout specifika historického vývoje Vitorazska a jazykovou situaci zejména po 2. světové válce, působí dosti přesvědčivě, i když některé postřehy chybějí. Diplomantka prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou i s archivními materiály, hůře se orientovala v problematice jazykové, která mohla být propracována pozorněji a hlouběji.

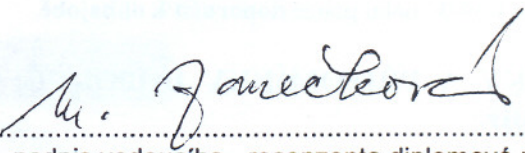
Doporučuji diplomovou práci k obhajobě.

Otázky a úkoly k obhajobě:

Co jsou sémantické a lexikální dialektismy?

Uveďte více příkladů na různé způsoby adaptace výpůjček z němčiny do češtiny.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: v e l m i d o b ř e

.....
podpis vedoucího - recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích

dne 21. května

2005

Stupeň kvalifikace:

v ý b o r n ě

v e l m i d o b ř e

d o b ř e

n e v y h o v ě l